

نظریات

عین انگاری

• حق انگاری

دین انگاری

• مالکیت سهامداران بر شرکت به
عنوان مال اعتباری

انجمن اسلامی
مایش مالی
پژوهشی

انجمن اسلامی ایران
Iranian Association of Islamic Finance

آذرماه ۱۳۹۹

دبیرخانه اجرایی همایش: تهران، بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، دانشگاه امام صادق علیه السلام، ساختمان مرکزی، معاونت پژوهشی، انجمن مالی اسلامی ایران

www.iaif.ir info@iaif.ir www.ciif.ir

عین انگاری

- سهم ابتدا یک حق ناشی از قرارداد و تعهد تلقی شده، پس از ایجاد، با انعکاس حقوق آن در ورقه بهادار به یک دارایی عینی مبدل می شود.
- سهم، مالی محسوس و مادی است؛ انتقال آن انتقال عین است نه تعهد.
- انتقال عین نیاز به اذن دیگری ندارد، برخلاف انتقال دین که رضایت بدهکار لازم است
- قابلیت بیع و رهن سهام: قابلیت معامله سند این احتمال را تقویت می کند که حقوق در سند منعکس شده و مبدل به مال عینی شده است
- **نقد و ارزیابی**
- مواد قانونی از خرید و فروش سهم سخن گفته نه ورقه سهم
- مستلزم دور است. عین است چون می توان موضوع بیع باشد، بیع آن صحیح است، چون عین می باشد.
- جواز بیع مستلزم عین نیست. بیع دین، منفعت، حقوق و..
- قوانین چیزی بیش از مالیت سهم و انتقال آن را اثبات نمی کند
- بند ۲۴ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار: ورقه، فی نفسه، مال یا حق مالی محسوب نشده بلکه متضمن حقوق مالی است
- استفاده از تعابیر «سند» «نماینده» «معرف» بیانگر فقدان ارزش ذاتی ورقه است. آنچه منتقل می شود واقعیاتی است که اوراق از آن حکایت می کند.

اسلامی
مایش مالی
سهمین

انجمن اسلامی ایران
Islamic Association of Finance

آذرماه ۱۳۹۹

دبیرخانه اجرایی همایش: تهران، بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، دانشگاه امام صادق علیه السلام، ساختمان مرکزی، معاونت پژوهشی، انجمن مالی اسلامی ایران

www.iaif.ir info@iaif.ir www.ciif.ir

دین‌انگاری (التزام)

- سهم از مقوله دین است. سهم، طلب سهامدار از شرکت است.
- میان سهامدار و شخص حقوقی رابطه التزام و دین برقرار می‌شود: سرمایه گذار طلبکار شرکت است و شرکت بدهکار.
- در صورت انحلال علاوه بر مطالبه منافع قسمتی از سرمایه شرکت نیز مطالبه می‌شود.
- امکان انتقال دین یا حق دینی از طریق بیع و حواله وجود دارد.
- **نقد و ارزیابی**
- بر فرض پذیرش اینکه سهم، طلب سهامدار از شرکت است دو حالت دارد:
- طلب ناظر به تعهد شرکت به پرداخت سود در پایان سال مالی است: اشکال: ممکن است سودی شناسایی نشود
- طلب ناظر به حق سهامداران به دارایی شرکت و مبلغ اسمی سهم است: این حق پس از انحلال ایجاد می‌شود نه زمان فعالیت شرکت
- در زمان ورشکستگی به اندازه مبلغ اسمی سهام حق رجوع خواهند داشت
- دین‌انگاری به معنای آن است که سهامدار مبالغ را به شرکت قرض می‌دهد، خواه سود ببرد یا زیان. در حالیکه سودآوری و تضمین اصل سرمایه در ضمانت شرکت نیست و التزام به چنین فرصی ربوی است.

اسلامی
مایش
شمال
سهمین

انجمن اسلامی ایران
Islamic Association of Iran

آذرماه ۱۳۹۹

دبیرخانه اجرایی همایش: تهران، بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، دانشگاه امام صادق علیه السلام، ساختمان مرکزی، معاونت پژوهشی، انجمن مالی اسلامی ایران

www.iaif.ir info@iaif.ir www.ciif.ir

حق انگاری

- حق یکی از مصادیق مال است. (عین، منفعت، نقود، قروض و حقوق)
- سهم ماهیت حقی دارد. یکی از مصادیق حق شناخته شده و آن را حق شرکتی یا حق شرکته می نامند
- توجه به مراحل شکل گیری شرکت سهامی می تواند موثر باشد:
- انعقاد قرارداد میان موسسان، تعهد ۲۰ درصد. پرداخت ۳۵ درصد، واریز به حساب شرکت در شرف تاسیس، دریافت گواهی بانکی، انتشار اعلامیه پذیره نویسی، تکمیل فرایند، جمع آوری وجوه، دعوت مجمع عمومی موسس، تصویب اساسنامه و... در قبال آورده، سهم اختصاص داده می شود.
- ماهیت آورده قبل از شخصیت حقوقی: حصه مشاع شریک در مجموع آورده است
- ..... پس از شخصیت حقوقی: قطع رابطه مالکیت میان موسسان و پذیره نویسان با آورده ها و برخورداری سهامدار از حق شرکتی یا سهم.
- هر گونه تصرف بعدی در قالب انتقال یا تصرف در حق تبیین می شود.

• نقد و ارزیابی

- اجرای عقود مختلف بر این حق مشخص نیست. مثل بیع، وقف یا رهن؛ بیع تملیک عین است.. حق، عین نیست.
- سهم، تعهداتی نیز در پی دارد. صرفاً حق نیست.
- مساله را حل نکرده. مساله شناخت ماهیت این حق شرکتی است. وگرنه برخورداری از سهم پس از شخصیت حقوقی واضح است.

مالکیت سهامداران بر شرکت به عنوان مال اعتباری

- مبنای این نظریه در رد تقسیم بندی حقوق مالی به حق عینی و حق دینی است که ریشه در حقوق رومی ژرمنی دارد.
- سهام مالکیت سهامدار بر شرکت (به عنوان موجودی اعتباری) به نحو مشاع است. سهم جزئی مشاع از شرکت به عنوان یک مال اعتباری است.
- شرکت در عین حال که مالک اموال و دارایی های خود است، مملوک سهامداران خویش نیز می باشد. یعنی هم مالک است و هم مملوک.
- عین، چیزی است که اگر در خارج وجود یافت، جسمی می باشد دارای طول و عرض و ارتفاع و شامل عین معین و عین کلی و عین کلی فی الذمه (مفهومی اعتباری) است.
- سهم هم به عنوان مالی است اعتباری که صرفاً پس از انحلال شخصیت حقوقی شرکت، تعین و عینیت پیدا میکند. شبیه عین کلی است که با تعیین مصداق خارجی عینیت پیدا می کند.
- ارزش واقعی سهم، رابطه مستقیمی با میزان دارایی و ترازنامه شرکت دارد.
- عقلاً، برای سهمی که هیچ پشتوانه دارایی ندارد، ارزش قائل نیستند.
- اگرچه به دلیل تفکیک شخصیت حقوقی شرکت، متعلق حق آنها، اموال و دارایی شرکت نیست، اما غیرمستقیم، این اموال و دارایی شرکت، متعلق حق آنهاست و مصداق خارجی وجود اعتباری شرکت، اموال و دارایی آن است.
- پذیرش اعیان و اشیاء غیرمادی همچون شرکتهای تجاری به عنوان یک مفهوم اعتباری صحیح می باشد.
- توسعه مفهوم عین (معین، کلی در معین، فی الذمه) و امکان برقراری رابطه اعتباری مالکیت اعیان غیرمادی و اعتباری.
- صحت بیع حقوق مالی: سرقتی، بنای عرف و عقلاء
- بیع غیر اعیان هم عرفاً بیع است.
- پیشنهاد اصلاح م ۳۳۸ قانون مدنی: تملیک عین به عوض معلوم

اسلامی
مالکیت
سهامداران
بر شرکت
به عنوان
مال اعتباری

آذرماه ۱۳۹۹

دبیرخانه اجرایی همایش: تهران، بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، دانشگاه امام صادق علیه السلام، ساختمان مرکزی، معاونت پژوهشی، انجمن مالی اسلامی ایران

www.iaif.ir info@iaif.ir www.ciif.ir

